

عملکرد بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲

مقدمه

بازار بین بانکی در ایران به مفهوم جدید آن پدیده‌ای تقریباً نوپا می باشد. اگر چه فعالیت های مالی و نقل و انتقالات پولی میان بانکها تاریخچه‌ای شاید به قدمت تاسیس بانکها داشته باشد، اما تدوین مقررات و تنظیم ضوابط و چارچوب های حرکتی مدون برای این گونه مبادلات، در ایران چندان قدیمی نیست.

در واقع بازار بین بانکی ریالی (به عنوان یکی از اجزای بازار پول) از تاریخ ۱۳۸۷/۴/۱۸ به همت بانک مرکزی سامان دهی و راه اندازی گردیده است. بررسی‌های آماری نشان از رشد قابل توجه این بازار طی سالهای اخیر داشته و موید اتکا بانکها به منابع مازاد خود در کوتاه مدت می باشد. با عنایت به اهمیت و نقش بازار مذکور و به منظور تعمیق و توسعه عملیات بازار، نرخ سود مرجع معاملات از نیمه دوم سال ۱۳۹۲ بصورت روزانه از سوی بانک مرکزی اعلام می‌گردد.

گزارش حاضر با هدف ارتقاء شفافیت عملیات بازار بین بانکی در سه بخش الف) عملکرد بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲، ب) مقایسه عملکرد بازار بین بانکی طی سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، ج) بازار بین بانکی از ابتدا (سال ۱۳۸۷) تا سال ۱۳۹۲ تهیه شده است.

الف) عملکرد بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲

بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲ با ۲۸ عضو در مجموع، ۵۸۸۶ فقره معامله به ارزش ۳,۱۱۰,۲۱۹ میلیارد ریال با نرخ سود مرجع ۲۳/۲ درصد بصورت یک شبه تا سه ماهه فعالیت خود را به پایان رسانده است.

جدول شماره ۱: آمار کلی عملیات بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲

۳۱۱۰۲۱۹	حجم معاملات (میلیارد ریال)
۲۳/۲	نرخ مرجع معاملات یک شبه (درصد)
۵۸۸۶	تعداد معاملات (فقره)

جدول شماره ۲: حجم معاملات بانکها در بازار بین بانکی ریالی در سال ۱۳۹۲

بانکها	حجم سپرده‌گذاری	درصد	حجم سپرده‌گیری	درصد
بانکهای خصوصی	۱۹۷۷۱۸۱	۶۴	۱۴۵۶۸۳۹	۴۷
بانکهای خصوصی شده	۹۷۴۰۰۶	۳۱	۱۴۸۵۶۲۱	۴۸
بانکهای دولتی	۱۵۹۰۳۲	۵	۱۶۷۷۵۹	۵
جمع	۳۱۱۰۲۱۹	۱۰۰	۳۱۱۰۲۱۹	۱۰۰

^۱ حجم معاملات در گزارش حاضر حجم سپرده‌گذاری یا سپرده‌پذیری بانکهاست و حاصل جمع این دو نمی باشد.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود همواره بیشترین حجم سپرده‌گذاری و سپرده‌پذیری مربوط به بانکهای خصوصی و خصوصی شده می‌باشد. بطوری بانکهای خصوصی و خصوصی شده به ترتیب با داشتن سهم ۶۴ و ۳۱ درصد از کل سپرده‌گذاری‌ها مجموعاً ۹۵ درصد کل سپرده‌گذاری‌های بازار را انجام داده‌اند و بانکهای دولتی فقط ۵ درصد سپرده‌گذاری داشته‌اند. همچنین بیشترین میزان سپرده‌پذیری از بازار مربوط به بانکهای خصوصی و خصوصی شده به ترتیب با سهم ۴۷ و ۴۸ درصد می‌باشد و ۵ درصد از سپرده‌های بازار توسط بانکهای دولتی فعال در بازار بین بانکی جذب شده است.

جدول شماره ۳: حجم انواع معاملات در بازار بین بانکی در سال ۱۳۹۲

نوع معامله	حجم (میلیارد ریال)	درصد فروانی
یک شبه	۲۸۳۷۵۶۵	۹۱,۲
یک هفته	۳۷۷۷۰	۱,۲
دو هفته	۱۶۰۰	۰,۱
سه هفته	۳۰۰۰	۰,۱
یک ماهه	۷۷۳۷۰	۲,۵
دو ماهه	۶۸۰۰	۰,۲
سه ماهه	۱۵۷۱۰	۰,۵
سایر (چند روزه)	۱۳۰,۴۰۴	۴,۲
جمع	۳۱۱۰,۲۱۹	۱۰۰,۰

همان طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود بیشترین معاملات بازار به ترتیب ۹۱/۲ درصد (۲,۸۳۷,۵۶۵ میلیارد ریال)، یک شبه (O/N) و ۴/۲ درصد (۱۳۰,۴۰۴ میلیارد ریال)، چند روزه (ODD) بوده است و ۲/۵ درصد معاملات نیز از نوع یک ماهه به ارزش ۷۷,۳۷۰ میلیارد ریال می‌باشند و تنها ۲/۱ درصد (۶۴,۸۸۰ میلیارد ریال) معاملات شامل یک هفته، دو هفته، سه هفته، دو ماهه و سه ماهه است. این امر نشان دهنده رویکرد مطلوب بانکها به بازار بین بانکی ریالی در جهت تقویت مدیریت نقدینگی کوتاه مدت می‌باشد.

ب) مقایسه عملکرد بازار بین بانکی طی سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

جدول شماره ۴: آمار کلی عملیات بازار بین بانکی طی سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

معاملات بازار از ۲۱۱۰ فقره به ارزش ۱,۲۱۳,۲۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۱ به ۵۸۸۶ فقره به ارزش ۳,۱۱۰,۲۱۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۲ رسید. به این ترتیب تعداد معاملات و ارزش معاملات به ترتیب ۱۷۹ و ۱۵۹ درصد نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۱ رشد داشته است.

جدول شماره ۵: حجم معاملات بانکها در بازار بین بانکی ریالی در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

حجم معاملات بانکها در بازار بین بانکی ریالی								بانکها
سپرده پذیري				سپرده گذاری				
سال ۹۲		سال ۹۱		سال ۹۲		سال ۹۱		
درصد	حجم	درصد	حجم	درصد	حجم	درصد	حجم	
۴۷	۱۴۵۶۸۳۹	۳۹/۴	۴۷۷۹۸۰	۶۴	۱۹۷۷۱۸۱	۴۵	۵۴۶۴۳۴	بانکهای خصوصی
۴۸	۱۴۸۵۶۲۱	۵۲/۳	۶۳۴۷۳۵	۳۱	۹۷۴۰۰۶	۵۲/۷	۶۴۰۰۰۱	بانکهای خصوصی شده
۵	۱۶۷۷۵۹	۸/۳	۱۰۰۴۸۵	۵	۱۵۹۰۳۲	۲/۳	۲۶۷۶۵	بانکهای دولتی
۱۰۰	۳۱۱۰۲۱۹	۱۰۰	۱۲۱۳۲۰۰	۱۰۰	۳۱۱۰۲۱۹	۱۰۰	۱۲۱۳۲۰۰	جمع

آمار کلی عملیات بازار بین بانکی ریالی			
رشد (درصد)	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۱	
۱۵۶	۳۱۱۰۲۱۹	۱۲۱۳۲۰۰	حجم معاملات (میلیارد ریال)
۱۷۹	۵۸۸۶	۲۱۱۰	تعداد معاملات (فقره)

جدول شماره ۶: مقایسه حجم انواع معاملات در بازار بین بانکی ریال در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

درصد فروانی		حجم (میلیارد ریال)		نوع معامله	
سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲		
۷۱/۵	۹۱/۲	۸۶۶۸۸۶	۲۸۳۷۵۶۵	O/N	یک شبهه
۱/۹	۱/۲	۲۳۱۹۰	۳۷۷۷۰	1W	یک هفته
۰	۰/۱	۰	۱۶۰۰	2W	دو هفته
۰	۰/۱	۰	۳۰۰۰	3W	سه هفته
۲/۲	۲/۵	۲۶۱۰۰	۷۷۳۷۰	1M	یک ماهه
۰/۶	۰/۲	۶۹۰۰	۶۸۰۰	2M	دو ماهه
۰/۱	۰/۵	۱۶۴۰	۱۵۷۱۰	3M	سه ماهه
۰/۱	۰	۱۳۰۰	۰	6M	شش ماهه
۲۳/۷	۴/۰۲	۲۸۷۱۸۴	۱۳۰۴۰۴	ODD	سایر (چند روزه)
۱۰۰	۱۰۰	۲۸۳۷۵۶۵	۳۱۱۰۲۱۹		جمع

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود همواره بیشترین معاملات بازار به صورت یک شبهه (Overnight) انجام شده است به طوری که ۹۱/۲ درصد از ارزش معاملات (۲,۸۳۷,۵۶۵ میلیارد ریال) در سال ۱۳۹۲ و ۷۱/۵ درصد از ارزش معاملات (۸۶۶,۸۸۶ میلیارد ریال) سال ۱۳۹۱ مربوط به معاملات یک شبهه بوده است. این امر بیانگر خاصیت تامین کنندگی کوتاه مدت منابع بانکها از طریق بازار می باشد.

ج) بازار بین بانکی از ابتدا (سال ۱۳۸۷) تا سال ۱۳۹۲

جدول شماره ۷: آمار کلی عملیات بازار بین بانکی از ابتدا تا سال ۱۳۹۲

آمار کلی عملیات بازار بین بانکی سالهای						
سال	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
حجم معاملات (میلیارد ریال)	۴۵۵۰	۱۲۰,۰۲۰	۴۳۵,۲۹۹	۱,۴۰۰,۰۴۱	۱,۲۱۳,۲۰۰	۳,۱۱۰,۲۱۹
تعداد معاملات (فقره)	۱۷	۲۱۰	۱۲۵۸	۳۵۴۴	۲۱۱۰	۵۸۸۶
رشد حجم معاملات نسبت به سال قبل (درصد)	-	۲۵۳۸	۲۶۲	۲۲۲	-۱۳/۳	۱۵۶